

В. Дикань, д. е. н., професор, завідувач кафедри «Економіка та управління виробничим і комерційним бізнесом»,
Українська державна академія залізничного транспорту, м. Харків

ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

УДК 656.2

КЛЮЧОВІ СЛОВА: логістичне управління, матеріально-технічне забезпечення, закупки, постачальник.

АНОТАЦІЯ. Розкрито сутність логістичного управління. Визначено доцільність застосування принципів логістичного управління до організації матеріально-технічного забезпечення підприємств залізничного транспорту. Розглянуто заходи щодо розвитку постачальників при реалізації логістичного управління матеріально-технічним забезпеченням. Визначено необхідність розробки та впровадження нормативно-методичного комплексу для вдосконалення матеріально-технічного забезпечення на основі впровадження сучасних логістичних принципів. Визначено, що застосування системного підходу до організації матеріально-технічного забезпечення підприємств залізничного транспорту забезпечить підвищення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. Останнім часом швидко змінюються умови діяльності підприємств залізничного транспорту. Так, загострюється конкуренція на ринку транспортних послуг, швидко розвивається міжнародний ринок перевезень, змінюються вимоги до якості доставки вантажів, що обов'язково необхідно враховувати підприємствам залізничного транспорту при організації основних і забезпечуючих процесів. У сучасних умовах діяльність підприємств залізничного транспорту характеризується високою часткою витрат на матеріальні ресурси, а тому вдосконалення процесів матеріально-технічного забезпечення сприятиме зниженню закупівельних цін на матеріальні ресурси та послуги до 50%, збільшенню оборотності складських запасів до 100%, що забезпечить підвищення рентабельності діяльності підприємств. Тобто логістичне управління закупівельною діяльністю (матеріально-технічним забезпеченням) і поставками вносить помітний внесок в успіх економічної діяльності організації. Придбання необхідних матеріалів потрібної якості, у відповідних

кількостях, за прийнятними цінами, що доставляються своєчасно і в потрібне місце з оптимальними витратами ресурсів, є основним завданням логістичного управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств залізничного транспорту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ. Поглиблення спеціалізації підприємств, інтеграція та глобалізація економіки, ускладнення взаємозв'язків між суб'єктами економічних відносин викликають необхідність активного пошуку й вдосконалення підходів до вирішення проблем управління матеріально-технічним забезпеченням на вітчизняних підприємствах. Такі думки дотримуються багато вчених, які активно досліджують питання вдосконалення процесу матеріально-технічного забезпечення підприємств, організації ефективної закупівельної діяльності. Серед них М. Ліндерс, Р. Ларіна, Л. Федоров, Л. Міротін, Ю. Пономарьова, В. Цверов, В. Шипуліна, Н. Якименко та ін. [1–8]. З огляду на сформований досвід щодо наукового дослідження управління матеріально-технічним забезпеченням

на вітчизняних підприємствах залишаються невирішеними питання щодо його вдосконалення на основі логістичних принципів.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ. Метою статті є обґрунтування доцільності впровадження логістичного управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств залізничного транспорту.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Логістичне управління як комплекс управлінських дій, спрямованих на реалізацію цілей і завдань логістичної системи, базується на поєднанні планування та контролю операцій з організації процесів, управління операціями та запасами.

У свою чергу за підсистемами організація логістичного управління на підприємстві спрямована, зокрема:

- підсистема маркетингу — на вдосконалення ефективності роботи шляхом вибору компетентних постачальників, оптимізації процесу закупівлі, дослідження ринку закупівлі, формування стратегії й тактики закупівлі тощо;
- складська підсистема — на вдосконалення процесів складування

за допомогою впровадження складських технологій, підвищення якості складських послуг, їх стандартизації та раціонального розміщення;

- транспортно-логістична підсистема — на розробку раціональних схем поставок, маршрутизацію перевезень, оптимальне завантаження транспорту, забезпечення єдності процесу транспортування з виробничим та складським процесами, забезпечення обліку на транспорті тощо;
- виробнича підсистема — на впровадження методів управління запасами, планування виробництва, забезпечення виробництва, облік матеріального потоку, дотримання виробничого циклу, підвищення якості продукції;
- збутова підсистема — на системне дослідження ринку, підвищення швидкості оформлення та обробки замовлень, підвищення рівня логістичного сервісу, зменшення кількості рекламаций, штрафів тощо.

Нині логістичне управління матеріально-технічним забезпеченням є найбільш затребуваним напрямом економічної діяльності підприємств. З усіх можливих способів удосконалення діяльності підприємства найбільш ефективним є зниження витрат. Його можна отримати декількома

способами. Це й отримання знижки від постачальника, групування замовлень, пошук іншого постачальника. Однак найбільш прогресивним є спосіб, який ґрунтується на впровадженні нових методів управління виробництвом та постачаннями, створенні програм розвитку постачальників.

Накопичений у світовій практиці досвід реалізації різних проєктів свідчить, що підприємства та їх постачальники в рамках концепції управління постачальниками повинні концентруватися на таких видах діяльності:

- управління базою постачальників;
- «виховання» постачальників;
- інтеграція постачальників.

Підприємства мають вибирати тих постачальників, які найкращим чином задовольняють їх потреби, і будувати свої відносини саме з ними. Робота з оптимально складеною базою постачальників дає значні переваги, тому потрібно постійно працювати над удосконаленням концепції управління постачальниками. Для активного управління базою постачальників і налагодження відносин з ними необхідна розробка відповідної стратегії, під час якої підприємство встановлює довгострокову мету своїх відносин із постачальниками, створює на довгостроковий період базу постачальників, визначає заходи, які сприятимуть досягненню цієї

мети, і розподіляє ресурси, необхідні для досягнення зазначеної мети. Стратегії роботи з постачальниками встановлюють певні орієнтири на тривалий період і створюють рамки для реалізації концепції управління постачальниками. Стратегії роботи з постачальниками — це початковий пункт для всіх видів діяльності в рамках концепції управління постачальниками. Упровадивши активне управління постачальниками, підприємства можуть привести в рух позитивний цикл, який дозволить скоротити витрати та підвищити ступінь адаптації до ринкових умов.

Необхідною передумовою вдосконалення логістичного процесу управління матеріально-технічним забезпеченням є розвиток господарських зв'язків. Вони дозволяють зблизити комерційні інтереси підприємств-постачальників та підприємств-споживачів, відкривають широкі можливості для економії матеріальних, фінансових, трудових ресурсів, підвищення ефективності виробництва. Так, для підприємств залізничного транспорту потрібна розробка заходів, які б сприяли вдосконаленню процесу закупок матеріалів та зближенню інтересів підприємств. З метою зниження витрат у постачальників на кожному етапі логістичного управління закупівельною діяльністю можуть бути реалізовані заходи, наведені на рисунку.

Варто зазначити, що система матеріально-технічного забезпечення підприємств залізничного транспорту базується на таких базових елементах, як:

- система стимулювання раціональної закупівельної діяльності;
- організаційна структура системи матеріально-технічного забезпечення;
- науково-методична база системи матеріально-технічного забезпечення;
- фінансова підтримка системи матеріально-технічного забезпечення;
- кадрова підтримка системи матеріально-технічного забезпечення.

Першочерговим завданням удосконалення матеріально-технічного забезпечення на основі встановлення сучасних логістичних принципів

Рис. Заходи щодо розвитку постачальників при реалізації логістичного управління матеріально-технічним забезпеченням

стає розробка та впровадження відповідного нормативно-методичного комплексу, який повинен включати:

- науково-методичні розробки щодо забезпечення логістичної взаємодії підприємств залізничного транспорту з постачальниками матеріально-технічних ресурсів;
- науково-методичні розробки щодо оцінки діяльності служб матеріально-технічного забезпечення підприємств залізничного транспорту;
- науково-методичні розробки щодо забезпечення ефективності процесів закупівель.

Організаційна структура матеріально-технічного забезпечення підприємств залізничного транспорту має базуватися на принципах: максимальної наступності, консолідації зон відповідальності, системності, сумісності; урахування маркетингового середовища. Слід застосувати системний підхід до організації матеріально-технічного забезпечення

АННОТАЦІЯ. Раскрыта сущность логистического управления. Определена целесообразность применения принципов логистического управления в организации материально-технического обеспечения предприятий железнодорожного транспорта. Рассмотрены мероприятия по развитию поставщиков при реализации логистического управления материально-техническим обеспечением. Определена необходимость разработки и внедрения нормативно-методического комплекса для совершенствования материально-технического обеспечения на основе внедрения современных логистических принципов. Определено, что применение системного подхода к организации материально-технического обеспечения предприятий железнодорожного транспорта обеспечит повышение их конкурентоспособности и эффективность деятельности.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: логистическое управление, материально-техническое обеспечение, закупки, поставщик.

підприємств залізничного транспорту, що забезпечить постачання матеріальними ресурсами на рівні сучасних вимог для підвищення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності. Це досягається за рахунок такого:

- зниження витрат із забезпечення матеріальними ресурсами (у результаті концентрації запасів, укрупнення замовлень постачальникам матеріальних ресурсів тощо);
- концентрації на основних видах діяльності підприємств залізничного транспорту;
- підвищення надійності постачання.

Системна організація матеріально-технічного забезпечення передбачає інтеграцію різнопрофільних компаній, серед яких постачальники матеріалів, запчастин, обладнання; лізингові компанії, фінансові установи, науково-дослідні організації, підприємства залізничного транспорту тощо.

ВИСНОВОК. Таким чином, доведено доцільність застосування принципів логістичного управління до організації матеріально-технічного забезпечення підприємств залізничного транспорту, що сприятиме забезпеченню його прозорості та ефективності.

Надійшло до редакції
03.12.2014 р.

► Список літератури:

1. Линдерс М. Р. Управление снабжением и запасами. Логистика / М. Р. Линдерс,

Х. Е. Фирон. — Спб. : ООО «Виктория Плюс», 2002. — 768 с.

2. Ларіна Р. Р. Эффективность функционирования микрологистических систем: подходы та проблемы / Р. Р. Ларіна, А. В. Рязанов // ДонДУУ. — 2006. — № 1 (35). — С. 120–126.
3. Логистика как форма оптимизации рыночных связей / под ред. Л. С. Федорова. — М. : Институт мировой экономики и международных отношений РАН, 2006. — 122 с.
4. Миротин Л. Б. Логистика для предпринимателя: основные понятия, положения и процедуры : учебн. пособ. / Л. Б. Миротин, И. Э. Ташбаев. — М. : ИНФРА-М, 2003. — 252 с.
5. Пономарьова Ю. В. Логістика : навч. посіб. / Ю. В. Пономарьова. — К. : Центр навчальної літератури, 2003. — 192 с.
6. Цверов В. В. Теория и методология логистического подхода к обеспечению материальными ресурсами предприятий промышленности и транспорта : монография / В. В. Цверов, М. Н. Дмитриев, В. Я. Захаров. — Н. Новгород : Изд-во ФГОУ ВПО «ВГАВТ», 2008. — 389 с.
7. Шипуліна В. О. Використання логістичного підходу щодо підвищення конкурентоздатності промислового підприємства / В. О. Шипуліна, Т. П. Прошина // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. — 2012. — № 4, Т. 2. — С. 146–150.
8. Якименко Н. В. Логістичні центри як організаційна основа нових форм взаємодії / Н. В. Якименко // Вісник економіки транспорту і промисловості : зб. наук. праць. — Х. : УкрДАЗТ, 2008. — № 23. — С. 158–160.

ANNOTATION. The essence of logistics management. Determine the feasibility of applying the principles of logistics management in organizing the logistics of railway transport. Discussed measures to develop suppliers in the implementation of logistics management logistics. Identified the need to develop and implement regulatory and methodical system to improve material-technical support through the introduction of modern logistics principles. Applied systemic campaign to organize the materials-technical support of railway transport. This will improve the competitiveness and efficiency.

KEYWORDS: logistics management, materials-technical support, procurement, supplier.